

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 7/2010 vp

Hallituksen esitys laiksi merellä toimivien kalastus- ja vesiviljelyalusten rekisteröinnistä

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 17 päivänä maaliskuuta 2009 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi merellä toimivien kalastus- ja vesiviljelyalusten rekisteröinnistä (HE 17/2009 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon (PeVL 19/2009 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- kalastusneuvos Markku Aro ja ylitarkastaja Maija Mela, maa- ja metsätalousministeriö

- lainsäädäntöneuvos Sten Palmgren, oikeusministeriö
- tilastopäällikkö Anssi Ahvonen, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos
- kalastusmestari Paavo Suominen, Varsinais-Suomen TE-keskus
- osastopäällikkö Vesa Karttunen, Kalatalouden Keskusliitto
- toimitusjohtaja Kim Jordas, Suomen Ammatikalastajaliitto SAKL ry
- toimitusjohtaja Teemu Tast, Etelä-Suomen Kalastusvakuutusyhdistys.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- liikenne- ja viestintäministeriö
- Merenkululaitos
- Suomen Kalakauppiasliitto ry
- Suomen Kalankasvattajaliitto ry
- Suomen Sisävesiammatikalastajat ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki merellä toimivien kalastus- ja vesiviljelyalusten rekisteröinnistä.

Lailla säädettäisiin niistä menettelytavoista ja edellytyksistä, joilla suomalaiset merialueilla purjehtivat kalastusalukset ja vesiviljelyalukset rekisteröidään kalastusalusrekisteriin. Laissa olisi myös säännökset alusten poistamisesta rekisteristä, rekisteriin merkittävistä tiedoista ja niiden luovuttamisesta sekä tietojen poistamisesta rekisteristä.

Euroopan yhteisön lainsäädännön mukaan jokaisen jäsenvaltion on pidettävä kalastusalusrekisteriä sen lipun alla merialueilla purjehtivista kalastus- ja vesiviljelyaluksista. Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäisi Ahvenmaan maakunta, jolla on Ahvenanmaan itsehallintolain nojalla lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat kalastusalusrekisteröintiä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Euroopan unionin lainsäädännön mukaan jokaisen jäsenvaltion on pidettävä kalastusalusrekisteriä sen lipun alla merialueella purjehtivista kalastus- ja vesiviljelyaluksista. Kalastuskapasiteetin suuruuden säätely sekä kapasiteetin hallinnointi ovat osa Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan perusrakennetta, jolla on keskeinen merkitys merialueen ammattikalastukselle ja sen kehittämislle.

Valiokunta toteaa, ettei Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikka säätele tällä hetkellä sisävesillä tapahtuvaa ammattikalastusta. Sisävesien kalastusaluksista pidetään paikallisesti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa kalastusalusrekistereitä, mutta niihin rekisteröityminen on vapaaehtoista. Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että meri- ja sisävesialueiden kalastusalusrekisterit on syytä eriyttää, koska ne eroavat toisistaan säädöspohjaltaan ja pitoperusteiltaan. Lakiehdotus koskeekin ainoastaan kalastusaluksia ja vesiviljelyaluksia, jotka toimivat Suomen merialueilla. Valiokunta pitää tärkeänä, että myös sisävesien kalastusalusien rekisteröintijärjestelmän säädökset uudistetaan jatkossa.

Kalastusalusrekisteriä on perinteisesti hyödynnetty alusten kulunvalvonnassa, mutta nykyään kalastusalusien rekisteröinnin avulla myös säädellään EU-tasolla kalastusalusien määrää ja pyyntitehoa. Jäsenvaltioiden kansalliset kalastusrekisterit ovat osa Euroopan unionin yhteistä kalastuslaivastorekisteriä, ja niiden sisältämien tietojen perusteella unioni pyrkii myös sääntelemään kalastuskapasiteettia. Valiokunta toteaa, että rekisteriä käytetään ensisijaisesti EU:n yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanoon liittyviin tehtäviin ja toissijaisesti kansallisiin tarpeisiin. Riista- ja kalatalouden tutkimus-

laitos hyödyntää kalastusalusrekisteriä tuottaessaan viralliset kansalliset ja EU-asetusten mukaiset tilastot ammattikalastuksesta.

EU:n jäsenvaltion kalastusalusien yhteenlasketulle kalastuskapasiteetille on asetettu yläraja, myös kalastuskapasiteetin laskentaperusteet on säädetty tarkasti yhteisön lainsäädännössä. EU:n yhteisen kalastuspolitiikan toteuttamisessa on ollut kapasiteetin rajoittamispyrkimyksistä huolimatta suuria ongelmia, ja valtamerten kalakannat ovat tällä hetkellä merkittävilta osin ylikalastettuja ja erittäin heikossa tilassa. Suomen merialueen kalakantojen tila on parempi, eikä ylikalastusta ole esiintynyt muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta.

Kalastusalusien rekisteröinti toimii yleisenä edellytyksenä sille, että alusta voidaan käyttää kaupalliseen kalastukseen. Kalastusalusien rekisteröintijärjestelmää voidaan osittain verrata elinkeinolupajärjestelmään, minkä vuoksi järjestelmän rakenteella ja toiminnalla on keskeinen merkitys kalastuselinkeinon kannalta. Valiokunta toteaa, että nykyinen kansallinen kalastusalusien rekisteröintiä koskeva säädöstaso ei täytä perustuslain vaatimuksia, koska lain tasolla tulee säätää yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista.

Maa- ja metsätalousministeriö on Suomessa toimivaltainen viranomainen, joka vastaa EU:n yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta toimeenpanosta. Alusrekisteriä pitäviä viranomaisia olisivat ehdotuksen mukaan ministeriön lisäksi myös ne elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, joiden toimialue sijaitsee rannikolla. Lakiehdotuksen tavoitteena on säätää kalastusalusien rekisteröinnissä noudatettavasta menettelystä sekä turvata yksittäisen kalastusalusien omistajan ja kalastuselinkeinon harjoittajan asema siten, ettei tarpeettomasti rajoiteta elinkeinon harjoittamista. Valiokunta pitää lähtökoh-
taa hyvänä, mutta toteaa lisäksi, että kalakantojen kestävän käytön kannalta on erittäin keskeistä pitää kalastuskapasiteetti tasapainossa hyödynnettävien kalavarojen kannalta arvioituna.

Hallituksen esityksen säätämisyjärjestystä koskeissa perusteluissa lakiehdotusta on tarkasteltu suhteessa perustuslain 18 §:n 1 momentissa turvattuun elinkeinovapauteen ja 10 §:n 1 momentin mukaiseen henkilötietojen suojaan. Lisäksi on otettu esille lakiehdotukseen sisältyvät asetuksenantovaltuudet perustuslain 80 §:n kannalta. Kansalliset kalastusalusrekisterit ovat osa Euroopan yhteisön kalastuslaivastorekisteriä, jonka avulla yhteisö pyrkii sääntelemään kalastuskapasiteettia yhteisön tasolla. Kyse on yleisestä pyrkimyksestä kestävään kalastukseen sekä kalastuskapasiteetin ja kalavarojen väliseen tasapainoon.

Valiokunta toteaa, että ehdotettu kalastusalusrekisteri olisi henkilörekisteri, joten tavoitteena on luoda sellaiset tietosuojasäännöt, että yksittäisten henkilöiden tietosuoja ja viranomaisten sekä ulkopuolisten sidosryhmien tiedonsaantitarpeiden tyydyttäminen ovat tasapainossa. Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Lakiehdotuksen 17—25 § sisältävät kattavat ja yksityiskohtaiset säännökset rekisteriin merkittävistä tiedoista, niiden ilmoittamisesta, oikeudesta saada tietoja, tietojen luovuttamisesta ja siitä päättämisestä sekä tietojen säilyttämisajasta. Valiokunta viittaa perustuslakivaliokunnan lausuntoon ja toteaa, että sääntely täyttää pääosin henkilörekistereille asetetut vaatimukset. Tietojen luovuttamisen ja henkilötietojen säilyttämisaikaa koskevien säännösten osalta valiokunta viittaa perustuslakivaliokunnan lausuntoon ja toteaa, että näitä mainittuja säännöksiä tulee täydentää ja täsmentää.

Lakiehdotuksessa kalastusalueet jaotellaan kolmeen ryhmään: rannikkoalueisiin, avomeri-alueisiin ja vesiviljelyalueisiin. Kahdelle ensin mainitulle kalastusalueryhmälle määritellään jatkossa suurin sallittu rekisterin koko, koska yhteisön yhteinen kalastuspolitiikka edellyttää jäsenvaltioiden ottavan huomioon kestäväälle kalastukselle asetettavat vaatimukset sekä huolehtivan kalavarojen ja kalastuskapasiteetin välisestä tasapainosta. Vesiviljelyalusten rekisteröintivelvollisuus on yhteisössä säädetty, jotta merellä elollisten luonnonvarojen pyyntiä tai kasva-

tusta harjoittavat alukset olisivat yleisessä viranomaisrekisterissä.

Alusryhmäkohtainen rekisteritilan enimmäiskoko säädetään ehdotuksen mukaan valtioneuvoston asetuksella vetoisuutena ja konetehona ilmaistuna. Valtioneuvoston asetusta säädettäessä voidaan lakiehdotuksen perusteluiden mukaan ottaa huomioon sekä yhteisön vahvistamat että kansalliset kalastusrajoitukset sekä silakka- ja kilohailikantojen Suomelle vahvistettujen suurimpien sallittujen saaliskiintiöiden riittävyys koko vuoden kalastukseen. Valiokunta pitää ehdotettua asetuksenantovaltuutta asianmukaisena.

Lakiehdotuksen 7 §:n mukaan kalastusalue on rekisteröitävä, ennen kuin sitä saadaan käyttää kaupalliseen kalastukseen. Aluksen rekisteröimisen edellytykset liittyvät alukseen, sillä harjoitettavaan kalastukseen sekä käytettävissä olevaan vapaaseen rekisteritilaan. Lakiehdotuksen 9 §:n mukaan rekisteröinnin edellytyksenä on, että kalastusalue on suomalainen ja rekisterissä on riittävästi tilaa rekisteröitävälle alukselle. Aluksen kansallisuus määräytyy pääsääntöisesti merilain 1 luvun 1 §:n nojalla, jonka mukaan alue on suomalainen ja oikeutettu käyttämään Suomen lippua, jos Suomen kansalainen tai suomalainen oikeushenkilö omistaa enemmän kuin kuusi kymmenesosaa aluksesta.

Lakiehdotukseen 9 §:ään on sisällytetty rekisteröinnille erityisiä edellytyksiä, joiden on tarkoitus vaikuttaa siihen, että harjoitettu kalastus edesauttaa kotimaista kalatalouselinkeinoä. Jos kalastusalue kalastaa Euroopan unionissa kiintiöityjä kalalajeja, rekisteröinnin edellytyksenä olisi lisäksi, että kalastuksella on riittävä taloudellinen yhteys suomalaiseen kalastuselinkeinoon. Hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan sen tarkoitus on vahvistaa ammattimaisen kalastuksen ja suomalaisen ammattimaisen kalastuksen ja kalastuselinkeinon välistä suhdetta kalastettaessa kalakantoja, joiden pyyntiä on rajoitettu Euroopan unionin kalastuskiintiöitä koskevilla säädöksillä.

Valiokunta toteaa, että ehdotettu 9 §:n säännös on saman sisältöinen kuin nykyinen säännös Euroopan yhteisön kalastuspolitiikan täytän-

töönpanosta annetun lain 4 a §:ssä, joka on lisätty lakiin vuonna 2002. Valiokunta huomauttaa, että nykyinen säännös on ollut voimassa jo usean vuoden ajan eikä sen avulla ole kyetty vahvistamaan tai edes ylläpitämään kotimaisen ammattikalastuksen ja kalastuselinkeinon asemaa erityisesti silakan ja kilohailin pyynnissä. Viime vuosien aikana on ollut sen sijaan havaittavissa kasvavaa ulkomaista mielenkiintoa Suomen kalastusalueen kalastuskapasiteetin ostamiseen ulkomaiseen omistukseen ja sitä kautta kiinnostusta Suomen merialueen kalavarojen laajamittaiseen hyödyntämiseen.

Valiokunta painottaa, että asiantuntijakuulemisessa on tuotu esiin ilmeinen ongelma siitä, että Suomen merialueen kalavarat erityisesti silakan ja kilohailin osalta ovat jo osin siirtyneet tai siirtymässä muiden kuin suomalaisten ammattikalastajien ja kalastuselinkeinon toimijoiden hallintaan. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kalatalousviranomaisten arvion mukaan ainakin viiden suuren troolialuksen omistajayhtiöiden omistajista osa on jo ruotsalaisia tai virolaisia. Edellä mainitut alukset kalastavat Itämeren pääaltaalla silakkaa ja kilohailia sekä purkavat saaliinsa pääosin Ruotsiin tai Tanskaan. Näiden alusten kokonaiskapasiteetti ja vuotuiset saaliit muodostavat jo tällä hetkellä varsin merkittävän osan koko Suomen kalastuskiintiöstä. Itämerellä harjoitetaan myös jonkin verran kalastusta, jossa useamman maan alukset kalastavat yhdessä. Tällaisissa tapauksissa saattaa muodostua epäselvyyttä siitä, minkä valtion kiintiöihin saaliit lasketaan. Valiokunta toteaa, että tarvitaan selkeät säännökset ja ohjeet siitä, miten edellä mainitun yhteisen kalastuksen saaliit jaetaan siihen osallistuvien kesken.

Lakiehdotuksen 9 §:ään sisältyvien rekisterivaatimusten muodollisesti täyttyessä alukset purjehtisivat jatkossakin ilmeisesti Suomen lipun alla ja kalastaisivat Suomelle myönnettyjä kalastuskiintiöitä. Valiokunta pitää muodostunutta tilannetta Suomen kansallisen kalastuselinkeinosektorin kannalta huolestuttavana ja toteaa, että tämä kehityskulku heikentää entisestään kotimaisen kalan tarjontaa ja kalasatamien käyttöastetta sekä saattaa aiheuttaa pitkällä täh-

täimellä ongelmia myös huoltovarmuuden säilymiselle.

Valiokunta toteaa, että kalasatamiin on investoitu Suomessa huomattavia rahamääriä viime vuosikymmeninä, samoin kuin kotimaiseen kalanjalostusteollisuuteen. Tulevaisuuden uhkakuvana on, että merkittävä osa Suomen silakan ja kilohailin kalastuskiintiöistä pyydetään ulkomaisessa omistuksessa olevilla suurilla troolareilla ja tullaan purkamaan esimerkiksi Etelä-Itämeren rannikon kalajauhotehtaiden raaka-aineeksi. Tämä johtaisi siihen, että kansallisella kalanjalostusteollisuudella olisi jatkossa kasvava pula kotimaisesta kalaraaka-aineesta. Valiokunta pitääkin välttämättömänä kotimaisen kalanjalostusteollisuuden raaka-aineen saannin turvaamista ja huoltovarmuuden ylläpitämistä myös tulevaisuudessa. Kalavarat ovat tärkeitä uusiutuvia luonnonvaroja, joilla on elintarvikkeina ja raaka-aineina myös strategista merkitystä.

Valiokunta korostaa, ettei lakiehdotuksen 9 §:ään liitty riittävän tehokkaita säännöksiä, joiden avulla voidaan varmistua siitä, että Suomen merialueella harjoitettavalla kalastuksella säilyy riittävä yhteys suomalaiseen kalastuselinkeinoon. Valiokunta tuleekin jäljempänä pykäläkohtaisissa muutosehdotuksissa ehdottamaan, että avomerialusten osalta asetettaisiin sellaiset edellytykset vähintään 12-metrinen avomerialusten rekisteröinneille, jotka osaltaan turvaisivat näiden alusten riittävän kiinteän yhteyden suomalaiseen kalastuselinkeinoon. Kalastusalusrekisterissä on Manner-Suomessa tällä hetkellä vähintään 12 metrin pituisia aluksia yhteensä 91 kappaletta. Valiokunta ehdottaa myös, että rannikko- ja avomerialukset eroteltaisiin siten, että kiintiöityjä kalalajeja kalastavilta alle 12 metrin rannikkoaluksilta poistettaisiin nykyisin voimassa oleva ja hallituksen esitykseenkin sisältyvä vaatimus riittävästä taloudellisesta yhteydestä suomalaiseen kalastuselinkeinoon. Valiokunta korostaa, että rannikkoalukset eivät liiku alusten pienen koon takia Suomen rannikkovesien ulkopuolella eivätkä pura saaliistaan muiden maiden satamiin. Keventämällä vaatimuksia näiden alusten osalta voidaan poistaa niiden

rekisteröimiseen ja valvontaan liittyvää byrokra-tiaa.

Valiokunta ehdottaa jäljempänä, että kiintiöi-tyjä kalalajeja pyydystävien avomerialusten re-kisteröinnissä edellytettäisiin, että aluksen halti-ja olisi luonnollinen henkilö, jolla olisi historiaa kalastusaluksen päällikkyydestä tai miehistön jäsenyydestä. Aluksen haltijana voisi myös olla yhteisö, jonka omistajista enemmistö on luon-nollisia henkilöitä, jotka ovat kalastusaluksen päälliköitä tai miehistön jäseniä. Vaatimuksilla edistettäisiin sitä, että tällaiset avomerialukset ovat joko suoraan tai välillisesti kalastustoimin-taan fyysisesti osallistuvien hallinnassa. Välilli-nen hallinta toteutuisi siten, että enemmistön yhtiömiehistä (avoin yhtiö), enemmistön vas-tuunalaisista yhtiömiehistä (kommandiittiyhtiö) tai enemmistön osakkeiden tai osuuksien (osake-yhtiö, osuuskunta) tuottamasta äänivallasta tuli-si olla luonnollisilla henkilöillä, jotka osallistu-vat fyysisesti kalastustoimintaan. Välillinen hal-linta voisi toteutua myös yhteisöketjun kautta.

Päällikkyy- tai miehistön jäsenyysvaatimuk-sen täyttämiseksi tarvittaisiin kymmenen kalas-tusmatkaa tai 20 merelläolopäivää vuodessa. Si-ten voitaisiin varmistaa alusten haltijoiden riittä-vä yhteys kalastuselinkeinoon ja turvata koti-maisen raaka-aineen saatavuutta. Aloittavalle kalastusalan toimijalle riittäisi suunnitelma, jos-sa edellä mainitut matkat tai päivät on ennakoi-tu. Valiokunta katsoo, että vähintään kymmentä kalastusmatkaa tai vähintään 20 päivää merellä kalastusmatkojen yhteydessä 12 kuukauden ai-kana on pidettävä kohtuullisena edellytyksenä, joka takaa riittävän yhteyden kalastuselinkei-noon.

Valiokunta katsoo lisäksi, että avomerialuk-sille asetettavaksi ehdotettavien lisävaatimusten toteutumisen valvonnasta tulee säätää samassa yhteydessä. Kalastusaluksen haltijoille esite-täänkin muun ohella velvollisuutta toimittaa re-kisterinpitäjälle tämän pyytämät tiedot säädetty-jen edellytysten täyttymisen toteamiseksi. Mo-net ehdotetuista lisävaatimuksista ovat sellaisia, että tarvittavat tiedot voidaan saada ainoastaan toimijoilta itseltään. Toimijoiden tasavertaisen kohtelun takaamiseksi säädettyjen edellytysten

täyttymistä tulee seurata säännöllisesti ja täyttä-mättä jättämisestä tulee seurata asianmukainen seuraamus. Seuraamukseksi esitetään kalastus-aluksen rekisteröinnin yhteydessä myönnetyn kalastuslisenssin voimassaolon keskeyttämistä siihen asti, kunnes edellytykset jälleen täyttyvät.

Valiokunnalle toimitetun selvityksen mukaan kalastusalusrekisterissä on tällä hetkellä toden-näköisesti joitakin avomerialuksia, jotka eivät täytä uusia rekisteröimiselle asetettuja edelly-tyksiä. Valiokunta tulee jäljempänä ehdotta-maan, että siirtymäsäännöksellä taataan kaikille ennen lain voimaantuloa rekisteröidyille avome-rialuksille vuoden ajanjakso sopeuttaa omista-juutensa vaatimusten mukaisiksi.

Valiokunta toteaa lopuksi, että kalastusaluksen rekisteröintioikeudella on liityntäkohtia am-mattikalastajan määritelmään, joka sisältyy ny-kyisen kalastuslain 6 a §:ään. Kalastuslain koko-naisuudistuksen yhteydessä ollaan uudistamas-sa myös ammattikalastusta koskevia säännök-siä. Ammattikalastajan aseman selkeyttämisek-si tulee ammattikalastus nopealla aikataululla muuttaa luvanvaraiseksi toiminnaksi, jotta kes-tävä kalastus ja ammattikalastajien asema voi-daan turvata. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että ammattikalastuksen määrittelyä uudistet-taessa sovitetaan yhteen ammattikalastajan mää-ritelmä ja kalastusaluksen rekisteröintioikeutta koskevat säännökset. Lisäksi valiokunta katsoo, että kalastuslain kokonaisuudistuksen yhteydes-sä kalastusaluksen ryhmittelyn muuttamista on selvitettävä ja harkittava rajan nostoa rannikko-alusten osalta 12 metrin pituusrajasta 15 met-riin, jos rannikkokalastuksen kehittäminen sitä jatkossa edellyttää.

Yksityiskohtaiset perustelut

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. Soveltamisala. Lakiehdotuksessa on useam-pia viittauksia Euroopan yhteisöön. Valiokunta ehdottaa näiden viittausten muuttamista viit-tauksiksi Euroopan unioniin, koska ns. Lissabo-nin sopimuksen voimaantulon myötä Euroopan unioni on korvannut Euroopan yhteisön.

2 §. *Rekisterin käyttötarkoitus.* Viitaten edellä 1 §:n kohdalla esitettyyn, valiokunta ehdottaa, että pykälässä oleva viittaus Euroopan yhteisöön muutetaan viittaukseksi Euroopan unioniin.

3 §. *Määritelmät.* Viitaten edellä 1 §:n kohdalla esitettyyn, valiokunta ehdottaa, että pykälässä oleva viittaus Euroopan yhteisöön muutetaan viittaukseksi Euroopan unioniin.

4 §. *Rekisterinpitäjät.* Aluehallintouudistuksessa valtion aluehallinnon tehtävät siirtyivät uusille aluehallintoviranomaisille ja valtionhallinnon alueelliset toimeenpano- ja kehittämistehtävät elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille 1.1.2010, joten valiokunta ehdottaa tehtäväksi pykälään aluehallintouudistuksen mukaiset viranomaisten nimiä koskevat tarkistukset.

Lakiehdotuksen 4 §:n 1 momentissa on käytetty ilmaisua "Itämeren rannikko" määrittelemään elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimialuetta. Valiokunta ehdottaa ilmaisua täsmennettäväksi siten, että toimialueet määritellään sijaitseviksi "Suomen merialueen rannikolla".

Ehdotetun 4 §:n 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin "määrättyjä" rekisterin pitämiseen liittyviä tehtäviä säätää "joidenkin" elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtäviksi. Säännöksen ehdotetusta sanamuodosta ei yksiselitteisesti ilme- ne, onko tarkoituksena antaa asetuksella säännöksiä rekisterin pitämiseen liittyvistä teknisistä tehtävistä vai onko kysymys rekisterin pitämiseen yleisesti liittyvän toimivallan siirrosta. Ehdotetulla tavalla muotoiltu valtuus poiketa asetuksella lain säännöksistä on lähtökohtaisesti ongelmallinen lain ja asetuksen välisten hierarkisten suhteiden näkökulmasta. Valiokunta katsoo, että on tarkoituksenmukaista luopua kokonaan asetuksenantomahdollisuudesta. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa 2 momentin poistamista.

Jäljempänä lakiin lisättäväksi ehdotettavan uuden 10 §:n kohdalla esitettävään viitaten valiokunta ehdottaa pykälän 2 momenttiin sisältyvän viittaussäännöksen muuttamista.

2 luku. Rekisteröintimenettely

5 §. *Toimivaltainen rekisterinpitäjä.* Viitaten edellä 4 §:n kohdalla esitettyyn valiokunta ehdottaa tehtäväksi pykälään vastaavat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten nimeä koskevat tarkistukset.

Lakiehdotuksen 5 §:ään sisältyy säännöksiä toimivaltaisesta rekisterinpitäjästä. Valiokunta toteaa, että hallituksen esityksen perusteluiden mukaan pykälällä on haluttu turvata aluksen omistajalle mahdollisuus itse valita hänelle sopiva rekisterinpitäjä 4 §:ssä tarkoitettujen rekisterinpitäjien joukosta. Valiokunta katsoo, että valinnan mahdollisuudesta ei ole kuitenkaan kyse esimerkiksi sellaisessa tilanteessa, jossa aluksen omistaja on tietämättömyyttään tai epähuomiossa lähettänyt hakemuksensa sellaiseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen, joka sijaitsee muualla kuin merialueen rannikolla. Valiokunta korostaa, että viranomaisella on näissä tapauksissa velvollisuus toimittaa sille erehdyksessä saapunut asiakirja oikealle toimivaltaiselle viranomaiselle.

Valiokunta ehdottaa pykälää muutettavaksi siten, että toimivaltainen rekisterinpitäjä nimitään selvyiden vuoksi suoraan laissa. Jos aluksen omistajan kotikunta on muualla kuin 4 §:n 1 momentissa tarkoitettun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueella, toimivaltainen rekisterinpitäjä olisi Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Kyseisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueella on suuri määrä merialueelle rekisteröityjä ammattikalastusaluksia, joten on tarkoituksenmukaista keskittää kotikuntaansa sisämaassa pitävien, mutta merellä kalastavien ammattikalastajien alusten rekisteröinti sinne.

8 §. *Rekisteröinnin hakeminen.* Valiokunta ehdottaa 2 momenttia täydennettäväksi siten, että toimivaltaisen rekisterinpitäjän pyynnöstä kalastusaluksen omistaja ja haltija ovat velvollisia toimittamaan rekisteröitymisedellytysten täyttämisen selvittämiseksi tarpeelliset selvitykset. Säännöksellä selkeytettäisiin jäljempänä ehdotettavan uuden 10 §:n mukaisen avomerikalas-

tusalusten rekisteröinnin lisäedellytyksiä koskevien tietojen toimittamisvelvollisuutta.

9 §. Kalastusaluksen rekisteröinnin edellytykset. Esityksessä ehdotetun 9 §:n 2 ja 3 momentissa todetaan, että jos alus kalastaa Euroopan unionin kiintiöimiä kalalajeja, sillä tulee olla riittävä taloudellinen yhteys suomalaiseen kalastuselinkeinoon. Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena ehdottaa 2 ja 3 momentin siirtämistä muutettuina jäljempänä ehdotettavaan uuteen 11 §:ään, jossa edellytetään riittävää taloudellista yhteyttä suomalaiseen kalastuselinkeinoon.

10 §. Lisäedellytykset avomerialuksen rekisteröinnille. (Uusi) Yleisperusteluissa esitettyyn viitaten valiokunta ehdottaa lakiin lisättäväksi uuden 10 §:n, jonka mukaan sellaisten vähintään 12-metrinen kalastusaluksen (avomerialukset), jotka kalastavat kiintiöityjä kalalajeja, rekisteröinti sidottaisiin siihen, että aluksen haltija on luonnollinen henkilö, jolla on taustaa kalastusaluksen päällikkyydestä tai miehistön jäsenyydestä. Aluksen haltija voisi myös olla yhteisö, jonka omistajista enemmistö on luonnollisia henkilöitä, jotka ovat kalastusaluksen päälliköitä tai miehistön jäseniä.

Valiokunta toteaa, että vaatimuksilla pyritään varmistamaan, että kiintiöityjä kalalajeja kalastavat avomerialukset ovat kalastustoimintaan fyysisesti osallistuvien hallinnassa, joko suoraan tai välillisesti. Välillinen hallinta toteutuisi siten, että enemmistön yhtiömiehistä (avoin yhtiö), enemmistön vastuunalaisista yhtiömiehistä (kommandiittiyhtiö) tai enemmistön osakkeiden tai osuuksien (osakeyhtiö, osuuskunta) tuottamasta äänivallasta tulisi olla luonnollisilla henkilöillä, jotka osallistuvat fyysisesti kalastustoimintaan. Välillinen hallinta voisi toteutua myös yhteisöketjun kautta. Lisäksi vähintään kaksi kolmasosaa osakeyhtiön tai osuuskunnan hallituksen jäsenistä sekä puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat pykälän 1 kohdassa säädetty edellytykset täyttäviä luonnollisia henkilöitä.

Päällikkyyteen tai miehistön jäsenyyteen liittyvän vaatimuksen täyttymisen edellytyksenä olisi kymmenen kalastusmatkaa tai 20 merellä-

olopäivää vuodessa. Aloittavalle toimijalle riittäisi suunnitelma, jossa edellä mainitut matkat tai päivät on ennakoitu. Valiokunta katsoo, että vähintään kymmentä kalastusmatkaa tai vähintään 20 päivän merellä oloa kalastusmatkojen yhteydessä 12 kuukauden aikana on pidettävä kohtuullisena vaatimuksena.

Uuden pykälän lisäämisen vuoksi lain jäljempänä olevien pykälien numerointi muuttuisi.

11 §. Riittävä taloudellinen yhteys suomalaiseen kalastuselinkeinoon. (Uusi) Viitaten edellä yleisperusteluissa todettuun valiokunta ehdottaa lakiin lisättäväksi uuden 11 §:n, jolla säädettäisiin riittävästä taloudellisesta yhteydestä suomalaiseen kalastuselinkeinoon.

Uuden pykälän 2 momentissa säädettäisiin perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti, että alus on rekisteröitävä myös silloin, kun aluksen omistaja esittää muita kuin 1 momentista ilmeneviä seikkoja riittävän taloudellisen yhteyden osoittamiseksi. Valiokunta toteaa, että edellä 9 ja 10 §:ssä ehdotettujen edellytysten tulee myös samanaikaisesti täytyä.

Uuden pykälän lisäämisen vuoksi lain jäljempänä olevien pykälien numerointi muuttuisi.

15 §. Rekisteröinnin edellytysten noudattamisen valvonta. (Uusi) Viitaten yleisperusteluissa todettuun valiokunta ehdottaa lakiin lisättäväksi uuden 15 §:n. Uudessa pykälässä säädettäisiin rekisteröinnin edellytysten toteutumisen ja noudattamisen valvonnasta. Ehdotetun säännöksen 2 ja 3 momentissa säädettäisiin avomerialusten haltijoiden ja omistajien velvollisuudesta toimittaa tarvittavat tiedot toimivaltaiselle rekisterinpitäjälle rekisteröinnin edellytysten täyttymisen seuraamiseksi. Valiokunta katsoo, että säännöllisellä valvonnalla ja siihen liittyvällä uhalla kalastuslisenssin väliaikaisesta menettämisestä voidaan edistää säännösten noudattamista.

Käytännössä valvonta tarkoittaisi muun muassa sitä, että kiintiöityjä kalalajeja kalastavien avomerialusten haltijat ja omistajat olisivat velvollisia toimittamaan rekisterinpitäjälle vähintään kerran vuodessa selvitykset avomerialuksen yhteisömuotoisten haltijoiden omistuk-

sen ja hallintovastuun jakaantumisesta (esim. kaupparekisteriotteet ja osakeluettelot) ja ketjuituksen päässä olevien luonnollisten henkilöiden tekemistä kalastusmatkoista. Riittävästä taloudellisesta yhteydestä suomalaiseen kalastuselinkeinoon tulisi myös esittää selvitys.

Uuden pykälän lisäämisen vuoksi lain jäljempänä olevien pykälien numerointi muuttuisi.

3 luku. Aluksen poistaminen rekisteristä

16 § (13 §). Kalastusaluksen poistaminen rekisteristä. Ehdotetun pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan kalastusalus voitaisiin poistaa rekisteristä, jos aluksella ei enää ole 9 §:ssä säädettyä riittävää taloudellista yhteyttä suomalaiseen kalastuselinkeinoon. Valiokunta viittaa jäljempänä ehdotettavaan 29 §:ään ja toteaa, että kalastusaluksen poistamisvelvoite esitetään korvattavaksi kalastuslisenssin voimassa olon keskeytettynä olemisella. Täten valiokunta ehdottaa 2 kohdan poistamista, jolloin esityksen 3 ja 4 kohdat siirrettäisiin kohdiksi 2 ja 3. Valiokunta ehdottaa myös, että esityksen 3 kohdan viittaus Euroopan yhteisöön muutetaan viittaukseksi Euroopan unioniin.

Lisäksi valiokunta ehdottaa, että uudessa 4 kohdassa säädettäisiin kalastusaluksen rekisteristä poistamisesta, jos aluksen kalastuslisenssi on ollut keskeytettynä yhtäjaksoisesti kolme vuotta. Valiokunta katsoo, että kalastuselinkeinoon harjoittajan kannalta arvioituna seuraamuksena kalastusalusrekisteristä poistaminen on ankara toimenpide. Ankaraksi sen tekee erityisesti se, että rekisteritilan rajallisuus estää käytännössä kalastusaluksen uudelleen rekisteröinnin riippumatta siitä, kuka sen omistaa. Mitä merkittävämpi seuraamus aluksen poistaminen rekisteristä on, sitä suurempi kynnys sen käytölle tulee asettaa. Valiokunta katsoo, että edellä esitetty kolmen vuoden aika kalastuslisenssin keskeytettynä olemiselle on riittävän pitkä aika, jonka aikana kalastuslisenssin haltijan voi edellyttää toteuttavan säädetyt rekisteröitymisedellytykset.

18 § (15 §). Kalastusaluksen rekisteritilan säilyttäminen. Valiokunta toteaa lisäksi, että myös 10 §:n 3 momenttiin on sisällytetty rekisteröintilupaa koskevia säännöksiä. Jos rekisteröintihakemusta ei jätetä toimivaltaiselle rekisterinpitäjälle lupapäätöksessä asetetussa määräajassa, rekisteröintilupa raukeaa. Rekisteröintilupaa ei voisi myöskään siirtää toiselle. Valiokunta ehdottaakin 2 momenttiin lisääväksi teknisenä korjauksena myös viittauksen ehdotettuun 3 momenttiin, koska tässäkin momentissa on säännöksiä rekisteriluvan säilyttämistä koskevista edellytyksistä.

Uusien edellä ehdotettujen 10, 11 ja 15 §:n lisäämisen vuoksi lain jäljempänä olevien pykälien numerointi muuttuisi, joten valiokunta ehdottaa 3 momenttiin sisältyvän viittaussäännöksen muuttamista.

4 luku. Rekisteritiedot

20 § (17 §). Sovellettava laki. Viitaten edellä 1 §:n kohdalla esitettyyn, valiokunta ehdottaa, että pykälässä oleva viittaus Euroopan yhteisöön muutetaan viittaukseksi Euroopan unioniin.

21 § (18 §). Rekisteriin merkittävät tiedot. Pykälää koskevan ehdotuksen 2 momentissa on lueteltu rekisteriin merkittävät käyttötarkoituksen kannalta tarpeelliset tiedot. Valiokunta toteaa, että jäljempänä ehdotettavan 29 §:n mukaan kalastuslisenssi voitaisiin keskeyttää, jos esimerkiksi rekisteröitymisen edellytykset eivät täyty. Tämän vuoksi on tarpeen, että rekisteriin merkitään valvonnan selkeyttämiseksi tiedot kalastuslisenssin voimassa olosta. Valiokunta ehdottaakin lisääväksi 2 momentin luetteloon asiaa koskevan uuden 1 kohdan. Lisäksi valiokunta ehdottaa myös lisääväksi luettelon 4 kohtaan säännöksen, joka koskisi avomerialuksen rekisteröinnin lisäedellytyksiä koskevien tietojen rekisteröimistä. Kyseessä olisivat aluksen hallintaa ja aluksen omistussuhteita sekä hallinnointia koskevat tiedot.

24 § (21 §). *Henkilötietoja sisältävien tietojen luovuttaminen.* Pykälää koskevan ehdotuksen mukaan rekisteriin merkittyjä tietoja voidaan luovuttaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla. Hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan tämä tarkoittaa esimerkiksi suoraikäyttöyhteyttä niihin tietoihin, jotka voivat olla luovutuksen kohteena. Valiokunta pitää henkilötietojen yleisen suojan kannalta tarpeellisena, että säännöstä täydennettäisiin siten, että tietoja pyytävän olisi ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista esitettävä selvitys tietojen asianmukaisesta suojaamisesta henkilötietolain 32 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Valiokunta ehdottaa lisättäväksi pykälään uuden asiaa koskevan 2 momentin.

27 § (24 §). *Tietojen luovutuksesta päättäminen.* Uusien edellä ehdotettujen 10, 11 ja 15 §:n lisäämisen vuoksi lain jäljempänä olevien pykälien numerointi muuttuisi, joten valiokunta ehdottaa pykälään sisältyvän viittaussäännöksen muuttamista.

28 § (25 §). *Henkilötietojen säilyttäminen rekisterissä.* Pykälän mukaan lain nojalla rekisteriin tallennetut henkilötiedot poistettaisiin rekisteristä kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jona ne ovat tulleet rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeettomiksi. Valiokunta toteaa, että säännöksen sanamuoto on ongelmallinen, koska sen mukaisesti rekisterissä voitaisiin säilyttää sen käyttötarkoituksen kannalta tarpeettomia tietoja varsin pitkän ajan. Historiatietojen säilyttäminen on kuitenkin tietyn ajan tarpeellista, jotta voidaan täyttää Suomea sitovaan unionin lainsäädäntöön sisältyvien tietojen toimittamisvelvollisuus komissiolle.

Valiokunta ehdottaa säännöstä muutettavaksi siten, että henkilötiedot poistettaisiin rekisteristä aina välittömästi sen jälkeen, kun ne ovat tulleet rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeettomiksi. Euroopan unionin edellyttämät tiedot säilytettäisiin rekisterissä niin kauan, kuin unioni sitä edellyttää (käyttötarkoituksen mukainen tarpeellisuus), mutta kansallisiin tarpeisiin

kerätyt tiedot, kuten esimerkiksi henkilötunnukset sekä kielitiedot, poistettaisiin sen jälkeen, kun kyseinen henkilö ei enää ole aluksen omistaja tai haltija.

29 § (26 §). *Kalastuslisenssi.* Valiokunta toteaa, että hallituksen esityksessä ei ole säännöksiä kalastuslisenssin keskeyttämisestä. Hallituksen esityksessä mainittu kalastusaluksen rekisteristä poistamista koskeva peruste ja samalla kalastuslisenssin poistamisperuste on riittävän taloudellisen yhteyden puuttuminen suomalaiseen kalastuselinkeinoon. Valiokunta esittää sen korvaamista kalastuslisenssin voimassaolon keskeytettynä olemisellä. Varsinaisesti asiasta säädettäisiin edellä ehdotetussa uudessa 15 §:ssä.

Valiokunta toteaa, että Euroopan unionin lainsäädännössä on tapahtunut muutoksia hallituksen esityksen antamisen jälkeen. Muun muassa neuvoston asetuksissa (EY) N:o 1005/2008 ja (EY) N:o 1224/2009 edellytetään, että jäsenvaltiot voivat tietyissä tilanteissa tilapäisesti keskeyttää kalastuslisenssin voimassaolon, vaikka alus pysyykin edelleen kalastusalusrekisterissä. Valiokunta katsoo, että kalastuslisenssiä koskevaan pykälään onkin tarpeen sisällyttää perussäännökset kalastuslisenssistä. Säännöksillä pyritään takaamaan aluksen haltijan ja omistajan oikeusturva keskeyttämistilanteissa.

Valiokunta ehdottaa pykälään lisättäväksi uuden 2 momentin, jonka mukaan kalastuslisenssin voimassaolo voidaan keskeyttää laissa ja Euroopan unionin lainsäädännössä säädetyin edellytyksin. Edellä ehdotetun uuden 15 §:n 3 momentissa säädetään niistä edellytyksistä, joilla lisenssi voidaan keskeyttää. Jos kiintiöityjä kalalajeja kalastava avomerialus ei enää täytä sille säädettyjä lisärekisteröimisedellytyksiä, joista yksi on riittävä taloudellinen yhteys suomalaiseen kalastuselinkeinoon, rekisterinpitäjä keskeyttää aluksen kalastuslisenssin voimassaolon. Keskeyttämismenettelystä säädettäisiin jäljempänä ehdotettavassa 29 §:n 2 momentissa. Valiokunta toteaa, että kalastusaluksella on aina oltava voimassa oleva kalastuslisenssi (jossa yksilöidään alus, omistaja ja haltija), joten alus ei voi keskeyttämisen jälkeen aloittaa kalastusta, en-

nen kuin sen kalastuslisenssi on jälleen voimassa.

31 § (28 §). Kalastusalusrekisteririkkomus. Uusien edellä ehdotettujen pykälien lisäämisen vuoksi lain jäljempänä olevien pykälien numerointi muuttuisi, joten valiokunta ehdottaa pykälään sisältyvien viittaussäännösten muuttamista. Lisäksi valiokunta ehdottaa 3 kohtaan uutta viittaussäännöstä uuden ehdotetun 15 §:n 1 momenttiin liittyen velvoitteeseen toimittaa toimivaltaiselle rekisterinpitäjälle tarpeellisia selvityksiä.

34 § (31 §). Voimaantulo. Valiokunta ehdottaa lain voimaantulopäiväksi 1. päivää tammikuuta 2011, jotta tietojärjestelmiin tarvittavien merkittävien muutosten tekemiseen sekä tiedottamiseen voidaan varata riittävästi aikaa.

35 § (32 §). Siirtymäsäännökset. Valiokunta viittaa edellä ehdotettuun uuteen 10 §:ään ja toteaa, että avomerialusten rekisteröinti sidottaisiin siihen, että aluksen haltija on luonnollinen henkilö, jolla on historiaa kalastusaluksen päällikkydestä tai miehistön jäsenyydestä. Aluksen haltija voi myös olla yhteisö (avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osuuskunta tai osakeyhtiö), jonka omistajista enemmistö on luonnollisia henkilöitä, jotka ovat kalastusaluksen päälliköitä tai miehistön jäseniä.

Valiokunta ehdottaa edellä esitetyn vuoksi pykälään uutta 2 momenttia, jonka mukaan avomerialukseen, joka on rekisteröity kalastusalusrekisteriin ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan edellä ehdotetun uuden 10 §:n 1 mo-

mentin 1—3 kohtia ja uuden 15 §:n 2 ja 3 momenttia vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta. Lisäksi aluksen omistajan on vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta esitettävä selvitys 10 §:ssä säädettyjen edellytysten täyttymisestä.

Tällä hetkellä kalastusalusrekisterissä on todennäköisesti joitakin aluksia, jotka eivät täytä esitettyjä uusia vaatimuksia. Tarkkaa lukumäärää ei voida arvioida, koska osakeyhtiöiden omistajuustietoja ei ole julkisissa rekistereissä. Osakeyhtiön hallituksella on kuitenkin velvollisuus pitää osake- ja osakasluetteloita. Valiokunta korostaa, että siirtymäsäännös takaa kaikille ennen lain voimaantuloa rekisteröidyille avomerialuksille kohtuullisen vuoden ajanjakson sopeuttaa omistajuutensa vaaditun kaltaiseksi ja ilmoittaa edellytysten täyttymisestä rekisterinpitäjälle.

Uusien edellä ehdotettujen 10, 11 ja 15 §:n lisäämisen vuoksi lain jäljempänä olevien pykälien numerointi muuttuisi, joten valiokunta ehdottaa pykälään sisältyvän viittaussäännöksen muuttamista.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset) ja

että hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus).

Valiokunnan muutosehdotus

Laki

merellä toimivien kalastus- ja vesiviljelyalusten rekisteröinnistä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tällä lailla säädetään suomalaisista merellä toimivista kalastus- ja vesiviljelyaluksista pidettävästä rekisteristä siltä osin kuin siitä ei säädetä Euroopan *unionin* yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevissa säädöksissä.

2 §

Rekisterin käyttötarkoitus

Rekisteriä käytetään suomalaisten kalastus-alusten kalastuskapasiteetin seuraamiseen ja säätelyyn sekä kaupallisen kalastuksen ja vesiviljelyn valvontaan, tutkimukseen, kehittämiseen ja tilastointiin Euroopan *unionin* yhteisestä kalastuspolitiikasta annettujen säännösten ja niiden täytäntöön panemiseksi annettujen kansallisten säännösten mukaisesti.

(2 mom. kuten HE)

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

(1—6 kohta kuten HE)

7) *rekisteritilalla* sitä kalastuskapasiteettina ilmaistua tilaa rekisterissä, johon voidaan rekisteröidä kalastusaluksia Suomen kalastus-alusten kalastuskapasiteettia koskevien Euroopan *unionin* vahvistamien säännösten ja 6 §:n 2 momentin mukaisesti;

(8—9 kohta kuten HE)

4 §

Rekisterinpitäjät

Rekisteriä pitävät maa- ja metsätalousministeriö ja ne *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökes-*

kukset, joiden toimialue sijaitsee Suomen meri-alueen rannikolla.

(2 mom. *poist.*)

Edellä tarkoitetut elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukset päättävät toimialueensa alusten rekisteröinnistä ja rekisteristä poistamisesta, myöntävät 10 §:ssä tarkoitetut rekisteröintiluvat ja tekevät toimialueensa kalastus- ja vesiviljelyaluksiin liittyvät merkinnät rekisteriin.

(3 ja 4 mom. kuten HE:n 4 ja 5 mom.)

2 luku

Rekisteröintimenettely

5 §

Toimivaltainen rekisterinpitäjä

Toimivaltainen rekisterinpitäjä on se 4 §:n 1 momentissa tarkoitetuista *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista*, jonka toimialueella aluksen omistajan kotikunta on.

Jos aluksen omistajan kotikunta on muualla kuin 4 §:n 1 (*poist.*) momentissa tarkoitetun *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* toimialueella, toimivaltainen rekisterinpitäjä on *Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus*.

6 ja 7 §
(Kuten HE)

8 §

Rekisteröinnin hakeminen

(1 mom. kuten HE)

Hakemuksessa aluksen omistajan on esitettävä selvitys niistä 9, 10, 11 ja 21 §:ssä tarkoitetuista seikoista, jotka ovat hänen tiedossaan. Toimivaltaisen rekisterinpitäjän pyynnöstä kalastusaluksen omistaja ja haltija ovat velvollisia toimittamaan rekisteröimisedellytysten täyttymisen selvittämiseksi tarpeelliset selvitykset.

9 §

Kalastusalusten rekisteröinnin edellytykset

(1 mom. kuten HE)
(2 ja 3 mom. poist.)

10 § (Uusi)

Lisäedellytykset avomerialuksen rekisteröinnille

Jos avomerialuksella on tarkoitus kalastaa Euroopan unionissa kiintiöityjä kalalajeja, rekisteröinnin edellytyksenä on 9 §:ssä säädetyn lisäksi:

1) jos aluksen haltija on **luonnollinen henkilö**, että hän on Suomen tai muun Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kansalainen ja että hän on toiminut hakemusta tai rekisteröimistä edeltävien 12 kuukauden aikana kalastusaluksen päällikkönä tai miehistön jäsenenä ja samana aikana osallistunut vähintään kymmenen kalastusmatkaan tai ollut vähintään 20 päivää merellä kalastusmatkojen yhteydessä tai jos edellä mainitut kalastusmatkoihin liittyvät edellytykset eivät täyty, että hän 12 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla osoittaa rekisteröimistä seuraavien 12 kuukauden aikana tulewansa täyttämään edellä mainitut edellytykset;

2) jos aluksen haltija on **avoin yhtiö** tai **kommandiittiyhtiö**, että enemmistö avoimen yhtiön yhtiömiehistä tai kommandiittiyhtiön vastuunalaisista yhtiömiehistä on 1 kohdassa säädetyt edellytykset täyttäviä luonnollisia henkilöitä tai tässä tai 3 kohdassa tarkoitettuja yhteisöjä; tai

3) jos aluksen haltija on **osakeyhtiö** tai **osuuskunta**, että enemmistö osakeyhtiön osakkeiden tai osuuskunnan osuuksien tuottamasta äänimäärästä on 1 kohdassa säädetyt edellytykset täyttävillä luonnollisilla henkilöillä taikka tässä tai 2 kohdassa tarkoitetuilla yhteisöillä ja että vähintään kaksi kolmasosaa osakeyhtiön tai osuuskunnan hallituksen jäsenistä sekä puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat 1 kohdassa säädetyt edellytykset täyttäviä luonnollisia henkilöitä; ja

4) että aluksella harjoitettavalla kalastuksella on riittävä taloudellinen yhteys suomalaiseen kalastuselinkeinoon.

Mitä edellä säädetään osuuskunnasta, osakeyhtiöstä, kommandiittiyhtiöstä ja avoimesta yhtiöstä, sovelletaan näitä vastaavaan ulkomaiseen yhteisöön.

11 § (Uusi)

Riittävä taloudellinen yhteys suomalaiseen kalastuselinkeinoon

Taloudellinen yhteys suomalaiseen kalastuselinkeinoon on riittävä, jos:

1) vähintään puolet aluksen vuosittaisesta kokonaissaaliista laskettuna saaliin kokonaisarvosta puretaan Suomessa sijaitsevaan satamaan;

2) vähintään puolet aluksen vuosittaisista kalastusmatkoista aloitetaan Suomessa sijaitsevasta satamasta; tai

3) vähintään puolet aluksen miehistöstä on Suomen kansalaisia tai muiden Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansalaisia, joiden vakinainen asuinpaikka on Suomessa.

Avomerialus on rekisteröitävä myös, jos 9 ja 10 §:n edellytykset täyttyvät ja aluksen omistaja esittää muita seikkoja, jotka osoittavat, että aluksen harjoittamalla kalastuksella on riittävä taloudellinen yhteys suomalaiseen kalastuselinkeinoon.

12—14 § (10—12 §)
(Kuten HE)

15 § (Uusi)

Rekisteröinnin edellytysten noudattamisen valvonta

Kalastusaluksen omistaja ja haltija ovat velvollisia toimittamaan toimivaltaiselle rekisterinpitäjälle kaiken tämän pyytämän selvityksen 9, 10 ja 11 §:ssä säädettyjen rekisteröimisedellytysten toteutumisen selvittämiseksi ja noudattamisen valvomiseksi.

Avomerialuksen haltija osoittaa tulevansa täyttämään rekisteröimistä seuraavien 12 kuukauden aikana 10 §:ssä säädetty kalastusmatkoja koskevat edellytykset toimittamalla rekisterinpitäjälle rekisteröitävän kalastusaluksen kalastustoimintaa koskevan kirjallisen toimintasuunitelman, josta ilmenee, että rekisteröimistä seuraavan 12 kuukauden aikana aluksen haltijana oleva tai aluksen haltijaan 10 §:n 1 momentin 1–3 kohdissa edellytetyn tavoin sidoksissa oleva luonnollinen henkilö on rekisteröitävän aluksen päällikkönä tai miehistön jäsenenä siten, että säädetty kalastusmatkoja tai merelläolopäiviä koskevat edellytykset täyttyvät.

Toimivaltainen rekisterinpitäjä tarkastaa aina avomerialuksen haltijan vaihtuessa ja muutoin vähintään kerran kalenterivuodessa, että kaikki rekisteröidyt kiintiöityjä kalalajeja kalastavat avomerialukset täyttävät rekisteröinnin edellytykset. Jos 10 §:ssä säädetty edellytykset eivät ole täyttyneet tarkastusajankohtaa edeltävän vuoden aikana, rekisterinpitäjä keskeyttää kalastusaluksen kalastuslisenssin voimassaolon toistaiseksi 29 §:n 2 momentin mukaisesti. Jos 10 §:ssä tarkoitettujen kalastusmatkoja koskevien edellytysten täyttymättä jääminen on johtunut pitkäaikaisesta sairaudesta tai muusta siihen verrattavasta syystä, toimivaltainen rekisterinpitäjä voi pidentää vuoden tarkastelujaksoa kohtuulliseksi harkitsemallaan ajalla.

3 luku

Aluksen poistaminen rekisteristä

16 § (13 §)

Kalastusaluksen poistaminen rekisteristä

Kalastusalus poistetaan rekisteristä:

(1 kohta kuten HE)

(2 kohta *poist.*)

2) (3) jos aluksen poistamista rekisteristä edellytetään Euroopan unionin säädöksissä; (*poist.*)

(3 kohta kuten HE:n 4 kohta)

4) jos aluksen kalastuslisenssi on ollut keskeytettynä yhtäjaksoisesti kolme vuotta. (*Uusi*)

(2 ja 3 mom. kuten HE)

17 § (14 §)

(Kuten HE)

18 § (15 §)

Kalastusaluksen rekisteritilan säilyttäminen

(1 mom. kuten HE)

Rekisteritilan säilyttämistä koskevaan rekisteröintilupaan sovelletaan 10 §:n 2 ja 3 momenttia.

19 § (16 §)

(Kuten HE)

4 luku

Rekisteritiedot

20 § (17 §)

Sovellettava laki

Jollei tässä laissa tai Euroopan unionin yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevissa säädöksissä toisin säädetä, rekisteriin merkittäviin tietoihin ja tietojen julkisuuteen, niiden luovuttamiseen ja luovuttamisesta perittäviin maksuihin sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) ja henkilötietojen osalta soveltuvin osin henkilötietolakia (523/1999).

21 § (18 §)

Rekisteriin merkittävät tiedot

(1 mom. kuten HE)

Rekisteriin merkitään lisäksi rekisterin käytötarkoituksen kannalta tarpeellisina tietoina:

1) tiedot kalastuslisenssin voimassa olosta; (*Uusi*)

(2 ja 3 kohta kuten HE:n 1 ja 2 kohta)

4) (3) aluksen hallintaa koskevat tiedot, avomerialusten kohdalla myös 10 §:ssä edellytetyt

tiedot yhteisöhaltijan omistussuhteista ja hallinnosta;

(5—8 kohta kuten HE:n 4—7 kohta)

9) (8) tiedot 13 ja 18 §:ssä tarkoitetusta rekisteröintiluvasta;

(10—11 kohta kuten HE:n 9—10 kohta)

(3 mom. kuten HE)

22 ja 23 § (19 ja 20 §)
(Kuten HE)

24 § (21 §)

Henkilötietoja sisältävien tietojen luovuttaminen

(1 mom. kuten HE)

Ennen tietojen luovuttamista teknisen käytöyhteyden avulla on tietoja pyytävän esitettävä selvitys tietojen suojauksesta henkilötietolain 32 §:ssä tarkoitetulla tavalla. (Uusi)

25 ja 26 § (22 ja 23 §)
(Kuten HE)

27 § (24 §)

Tietojen luovutuksesta päättäminen

Maa- ja metsätalousministeriö päättää kalastusrekisteriin merkittyjen tietojen luovuttamisesta. Yksittäiseen alukseen liittyvien henkilötietojen ja alusta koskevien muiden tietojen luovuttamisesta muutoin kuin 26 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa voi kuitenkin päättää myös toimivaltainen rekisterinpitäjä.

28 § (25 §)

Henkilötietojen säilyttäminen rekisterissä

Tämän lain nojalla rekisteriin tallennetut henkilötiedot poistetaan rekisteristä *heti sen jälkeen, kun* ne ovat tulleet rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeettomiksi.

5 luku

Erinäiset säännökset

29 § (26 §)

Kalastuslisenssi

Toimivaltainen rekisterinpitäjä myöntää, keskeyttää ja peruuttaa *neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1224/2009 ja kalastuslisenssien hallinnoinnista ja niihin sisältyvistä vähimmäistiedoista annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 1281/2005* tarkoitetun kalastuslisenssin. *Kalastusaluksen kalastuslisenssi myönnetään kalastusaluksen rekisteröinnin yhteydessä ja se peruutetaan, kun kalastusalus poistetaan rekisteristä. Aluksen omistajan ja haltijan vaihtuessa kalastuslisenssin tiedot päivitetään vastaamaan muuttuneita olosuhteita. Kalastusalukselta ei saa käyttää kaupalliseen kalastukseen, jos sillä ei ole voimassa olevaa kalastuslisenssiä, johon merkityt tiedot ovat paikkansa pitäviä.*

Kalastuslisenssin voimassaolo on keskeytettävä toistaiseksi tai määräajaksi laissa tai Euroopan unionin lainsäädännössä säädetyin edellytyksin. Ennen kalastuslisenssin voimassaolon keskeyttämistä kalastusaluksen omistajalle ja haltijalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Kalastuslisenssin voimassaolon keskeyttämistä koskeva päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on lainvoimainen. Kalastuslisenssin voimassaolon keskeyttäminen tulee peruuttaa välittömästi sen jälkeen, kun keskeyttämiseen johtanut syy poistuu. (Uusi)

30 § (27 §)
(Kuten HE)

31 § (28 §)

Kalastusalusrekisteririkkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta
(1 kohta kuten HE)

2) jättää toimittamatta rekisterinpitäjälle 22 §:n 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tai selvityksen *rekisterissä* tapahtuneista muutoksista tai

3) laiminlyö rekisterinpitäjän 15 §:n 1 momentin tai 22 §:n 2 momentin nojalla pyytämien rekisteröitymisedellytysten toteutumisen selvittämiseksi tai niiden noudattamisen valvomiseksi tai rekisterin ylläpidon tai tarkoituksen kannalta tarpeellisten tietojen toimittamisen kohtuullisessa ajassa

on tuomittava kalastusalusrekisteririkkomuksesta sakkoon.

(2 mom. kuten HE)

32 ja 33 § (29 ja 30 §)
(Kuten HE)

34 § (31 §)

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

(2 mom. kuten HE)

35 § (32 §)

Siirtymäsäännökset

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Avomerialukseen, joka on rekisteröity kalastusalusrekisteriin ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan 10 §:n 1 momentin 1—3 kohtaa ja 15 §:n 2 ja 3 momenttia vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta. Aluksen omistajan on vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta esitettävä selvitys 10 §:ssä säädettyjen edellytysten täyttymisestä. (Uusi)

Edellä 17 §:ssä säädetyn määräajan laskeminen aloitetaan tämän lain voimaantulosta.

(4—7 mom. kuten HE:n 3—6 mom.)

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että kalastuslain kokonaisuudistuksen yhteydessä am-

mattikalastusta koskevia säännöksiä uudistetaan muuttamalla ammattikalastus luvanvaraiseksi toiminnaksi.

Helsingissä 5 päivänä toukokuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Jari Leppä /kesk
vpj. Pertti Hemmilä /kok
jäs. Lasse Hautala /kesk
Hannu Hoskonen /kesk
Anne Kalmari /kesk
Johanna Karimäki /vihr
Lauri Kähkönen /sd
Esa Lahtela /sd
Mats Nylund /r

Pentti Oinonen /ps
Klaus Pentti /kesk
Petri Pihlajaniemi /kok
Erkki Pulliainen /vihr
Kari Rajamäki /sd
Katja Taimela /sd
Pekka Vilkuna /kesk
vjäs. Matti Kangas /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jaakko Autio.